

Taksvärkki ry:n vaikuttamiskortit osana opetusta

Vaikuttamiskortteja voidaan käyttää sekä vaikuttamisen aihepiiriin virittäytymisessä että aiheen yksityiskohtaisemmassa käsittelyssä.

Kuhunkin korttiin on kuvattu yksi nuorille sopiva vaikuttamisen keino. Kortin kääntöpuolelle on tiivistetysti kuvattu kyseinen vaikuttamisen keino sekä annettu muutama esimerkki siitä, miten keinoa voi toteuttaa käytännössä. Harjoitusten alussa voidaan tarkastella kortteja yhdessä pohtimalla esimerkiksi:

- Mihin huomio kiinnittyy ensin? Mistä luulet sen johtuvan?
- Onko vaikuttamiskeino sinulle entuudestaan tuttu? Mitä tiedät siitä etukäteen?
- Oletko joskus käyttänyt tätä vaikuttamiskeinoa? Tai haluaisitko kokeilla sitä?

Vaikuttamiskortteja voi luovasti hyödyntää opetuksessa, esimerkiksi tarinan tai näytelmän inspiraationa, tai vaikkapa itsetehdyn mainoksen tai somepostauksen pohjana. Korteilla voi myös esimerkiksi pelata muistipeliä.

Esimerkkejä vaikuttamiskorttien yhteyteen sopivista harjoituksista:

Vaikuttamiskeinojen timantti

Harjoituksen kuvaus: Oppilaat muodostavat 3-4 henkilön ryhmiä. Opettaja jakaa oppilaille yhdeksän vaikuttamiskorttia. Jokaisella ryhmällä on hyvä olla valittuna haaste, johon ryhmä haluaisi vaikuttaa.

Ryhmien tehtävänä on tutustua kortteihin ja yrittää laittaa vaikuttamiskeinot järjestykseen vaikuttamiskeinojen tehokkuuden mukaan asettamalla ne timanttikuvioon. Ylimmäksi tulee ryhmän mielestä tehokkain vaikuttamiskeino, seuraavalle riville kaksi seuraavaa, keskenään yhtä tehokasta, muttei ihan ylimmän tasoista keinoa. Kolmannelle riville asetetaan kolme seuraavaksi tärkeintä ja neljännelle taas kaksi. Alimpana on vähiten vaikuttava keino. Ennen ryhmien työskentelyn aloittamista on hyvä mainita, ettei oikeita tai vääriä vastauksia ole. Ryhmät asettavat valmiit timanttinsa kaikkien nähtäväksi ja kiertävät tutkimassa toistensa timantteja. Ryhmiä voi pyytää perustelevaan valintojaan.

Kysymyksiä purkukeskusteluun:

- Oliko vaikuttamiskeinojen tehokkuuden järjestyksen päättäminen helppoa?
- Mitä vaikuttamiskeinon tehokkuus tarkoittaa? Onko tehokkaampaa vaikuttaa satoihin ihmisiin vaikkapa tapahtuman kautta vai yhteen päättäjään lobbaamisen kautta?
- Ovatko jotkin vaikuttamiskeinot sopivampia tiettyyn haasteeseen vaikuttamiseen kuin toiset? Antakaa esimerkki!

Tehtävän voi toteuttaa myös siten, että koko ryhmällä on vain yhdet vaikuttamiskortit, esimerkiksi taululle kiinnitettynä, tai yhdeksän vaikuttamiskeinoa kirjallisesti nähtävillä. Oppilaat keskustelevat pienryhmissä siitä, mikä vaikuttamiskeinoista on heidän mielestään kaikkein tehokkain ja mikä vähiten tehokas. Timantin voi myös piirtää paperille ja kirjata oikeudet siihen. Lopuksi keskustelu puretaan yhteisesti edellä listattuja purkukysymyksiä hyödyntäen. Timanttikuvio voidaan rakentaa myös yhdessä luokan seinälle.

Tehtävän alussa ryhmille voi antaa myös esimerkkihaasteen, jonka kontekstissa vaikuttamiskeinoja pohditaan.

Mielipidejana vaikuttamiskeinoilla

Harjoituksen kuvaus: Luokkaan muodostetaan kuvitteellinen jana, jonka molemmissa päissä on yksi vaikuttamisen keino. Oppilaiden tehtävä on asettua janelle sen mukaan, kumpaa vaikuttamiskeinoa itse mieluummin käyttäisi. Janalle asettumisen jälkeen halukkaita voi pyytää perustelemaan valintansa.

Kuvasta tarinaksi

Harjoituksen kuvaus: Jokaiselle oppilaalle tai pienryhmälle jaetaan yksi vaikuttamiskortti. Oppilaat tarkastelevat kuvaa ja lukevat tekstin rauhassa. Vaikuttamiskeinoon tutustumisen jälkeen oppilaat kertovat kortin hahmosta ja hänen vaikuttamisesta lyhyen tarinan.

Apukysymyksiä tarinan kehittelyyn:

- Millainen henkilö kortissa oleva hahmo on? Mitä luonteenpiirteitä hänellä on? Mitä hän tykkää tehdä vapaa-ajalla, mitkä ovat hänen lempiaineensa koulussa?
- Mihin asiaan kortin hahmo haluaa vaikuttaa? Miksi hän haluaa vaikuttaa juuri siihen aiheeseen?
- Miksi hahmon valitsema vaikuttamiskeino sopii juuri hänelle? Voisiko hahmon aiheeseen tepsä muuta vaikuttamiskeinoja? Entä sopiiko hänen persoonaansa muut vaikuttamiskeinot?

Kun tarinan idea on kehitelty, oppilaat askartelevat ja kirjoittavat puhe- tai ajatuskuplat, jotka sopivat kuvan hahmoon. Hahmo ja hahmon nimi liimataan paperille ja puhe- tai ajatuskuplat sen päälle tai viereen. Vaihtoehtoisesti oppilaat voivat kirjata lapulle ranskalaisilla viivoilla tarinan yksityiskohtia keskustelun aikana ja sitten esitellä se suullisesti muille.

Tämän jälkeenyhmitt esittelevät kortin ja tarinansa muille.

Lopuksi voidaan keskustella yhdessä:

- Mistä hahmonne valitsema ongelma voi johtua? Minkälaisia yhteiskunnallisia syitä keksitte hahmoa huolestuttaneelle aiheelle?
- Voisitteko itse kokeilla hahmojen valitsemia vaikuttamiskeinoja omassa elämässänne tai oletteko jo kokeilleet niitä?

Pantomiimi/Patsastelua

Oppilaat jakautuvat sellaisiin pienryhmiin, joissa heidän on mukavaa ja rentoa työskennellä. Jokaiselle pienryhmälle jaetaan yksi vaikuttamiskortti, mutta toiset pienryhmitt eivät saa nähdä sitä. Kun kaikki ovat saaneet yhden kortin, ryhmä lukee kortin rauhallisesti läpi. Sen jälkeen he suunnittelevat yhdessä äänettömän esityksen (pantomiimiesityksen) tai still-kuvan (patsaan), josta toisten oppilaiden tulee arvata mikä vaikuttamiskeino on kyseessä. Esimerkiksi jos saa kortin "äänestäminen", ryhmä voi luoda ja esittää tilanteen, jossa äänestetään. Tilanteen suunnittelussa voi käyttää mielikuvitusta!

Mahdollisuuksien mukaan ryhmien annetaan suunnitella patsaan/esityksen eri tiloissa, jotta kaikki mahtuvat kokeilemaan erilaisia variaatioita ja yllätyksellisyys säilyy. Valmistautumisen jälkeen ryhmät esiintyvät kerrallaan. Muut arvailevat tiivistelmän avulla mikä vaikuttamiskeino voisi olla kyseessä.

Jos esitetty tilanne ei ole ilmiselvä, voi muu luokka esittää kysymyksiä, joihin esiintyvä ryhmä saa vastata vain ”kyllä” tai ”ei”, kunnes joku arvaa vaikuttamiskeinon.

Keskustelkaa lopuksi yhdessä:

- Onko tämä vaikuttamiskeino sellainen, mitä voisitte kokeilla omassa elämässä tai onko joku jo kokeillut sitä?
- Mikä esitetyistä vaikuttamiskeinoista tuntui eniten omalta?

Seis! Ylitetään vaikuttamistyön haasteet! -draamaharjoitus

Harjoitus voidaan tehdä siten, että ensimmäisellä tunnilla lämmitellään ja valmistellaan esitys. Toisella tunnilla näytelmät esitetään ja puretaan. Ryhmät kannattaa muodostaa siten, että sen jäsenet toimivat mielellään keskenään eivätkä ujostele toisiaan.

Ryhmille jaetaan yksi vaikuttamiskeino ja yksi haaste, minkä vaikuttamisessa voi kohdata. (Haasteet löytyvät tämän tehtävänkuvauksen lopusta.) Ryhmän tarkoituksena on keksiä tarina tilanteesta, jossa he vaikuttavat mutta kohtaavat yllättävän haasteen ja näytellä siitä esitys muille. Näytelmän on tarkoitus loppua tilanteeseen, jossa haaste lannistaa vaikuttajat.

Ryhmät esittävät näytelmät vuorotellen. Ryhmä näyttelee valmistelemansa tilanteen kerran läpi, minkä jälkeen ryhmä aloittaa saman näytelmän alusta. Nyt yleisön tehtävänä on huutaa ”seis!” heti, kun ryhmä kohtaa haasteen ja alkaa lannistua. Huudon jälkeen näyttelijät jähmettyvät paikalleen. Yleisö kertoo, mitä näytelmässä seuraavaksi pitäisi tapahtua, jotta ryhmä ei lannistuisi – miten haasteen voi käsitellä ja ylittää siten, että vaikuttajat jatkavat vaikuttamistaan? Kun yleisö on saanut loppuratkaisun kehiteltyä, näyttelijät esittävät uuden loppuratkaisun jatkaen siitä tilanteesta, johon näytelmä jähmettyi.

Kaikki ryhmät esittävät oman esityksensä, minkä jälkeen harjoitus puretaan keskustelemalla koko ryhmän kesken. Näytelmiä voi avata kysymyksillä:

- Miltä näytteleminen tuntui? Miltä toisten ryhmien katsominen tuntui?
- Oliko yleisön loppuratkaisu näyttelijöistä hyvä? Entä todennäköinen?
- Oletko törmännyt vastaaviin tilanteisiin jossakin?

Nuorten kohtaamia haasteita vaikuttamisessa

Motivaatiohaasteet

Menitte ryhmänne kanssa puhumaan opettajalle tai vanhemmille. Aikuisia ei tunnu kiinnostavan asianne ollenkaan ja he sivuuttavat teidät täysin. Ryhmällänne alkaa mennä motivaatio aiheeseen vaikuttamiseen. Mistä löytäisitte lisää intoa vaikuttamiseen?

Ajanpuute

Osalla ryhmäläisillänne on 5 kertaa viikossa treenejä, osan täytyy tehdä paljon enemmän kotitöitä kuin muiden, ja koulutyöt vievät paljon aikaa. Miten löydätte aikaa vaikuttaa ja miten jaatte tehtäviä niin, että vastuu jakautuu reilusti ryhmäläisten kesken?

Epävarmuus omista vaikuttamismahdollisuuksista

Ryhmälänne on herännyt epäilyksiä: Ei me olla mitään ammattilaisia vaikuttamisessa, ja eihän oikeasti vaikuttaa voi kuin vaan aikuiset. Miten voisitte saada itsevarmuutta nuorina vaikuttajina?

Huoli tulevaisuudesta

Ryhmäänne stressaa tosi paljon se ongelma, johon haluatte muutosta. Teitä pelottaa, että ette saa vaikutusta aikaan eikä asiat muutu. Miten tuntemaanne huolta voisi vähentää? Miten ikävät tunteet voi kääntää voimavaraksi vaikuttamisessa?

Arkuus

Ryhmästänne tuntuu, että te olette maailman ainoat ihmiset, jotka ovat kiinnostuneita tähän ongelmaan vaikuttamisesta. Teistä tuntuu vaikealta uskaltaa lähteä vaikuttamaan asioihin yksin. Miten saisitte lisää rohkeutta?

Nolostuminen

Ryhmänne kertoi valitsemastanne ongelmasta ja vaikuttamiskeinosta muulle luokalle. Luokkakaverit nauroivat teille. Nyt teitä hävettää ettekä halua tästä syystä lähteä enää vaikuttamaan. Miten nolostumisesta ja ikävistä tunteista pääsisi yli?

Erilaiset mahdollisuudet ryhmäläisten välillä

Mahdollisuudet vaikuttaa vaihtelevat ryhmäläisten moninaisten elämäntilanteiden mukaan – esimerkiksi yhdellä on tiukat kotiintuloajat, toinen asuu kauempana kuin muut eikä siten pääse helposti tapaamisiin, kolmannella ei ole mahdollisuutta osallistua rahallisesti, ja niin edelleen. Miten voitte vaikuttaa siten, että kaikkien erinäiset mahdollisuudet vaikuttaa otetaan huomioon?

Lähteiden luotettavuus

Googlasitte valitsemaanne ongelmaan liittyvää tietoa ja tieto vaihteli sivustosta toiseen. Miten voisitte tietää, mikä tieto pitää paikkansa ja mikä on virheellistä?

Pelko kiusaamisesta

Teitä pelottaa, että jos alatte puhua valitsemastanne haasteesta somessa, teidät leimataan ja saatte ikäviä kommentteja netissä tai kasvotusten. Mitä voisitte tehdä, ettei teidän tarvitsisi luopua vaikuttamisideastanne?